

numi în primul rând persistențele și mai puțin întreruperile. De reținut, din acest punct de vedere, definiția actului critic pe care autorul *Conștiinței critice* o formulează: „Actul critic este un act de dezapropriere, este un act prin care tinzi nu să te identifice întru totul cu celălalt – căci aceasta ar însemna să te consideri nu doar asemănător, ci egal celui alt – ci să realizezi o adevărată neantizare a ta, în prezența celui alt. Numai în felul acesta înțeleg eu identificarea; ea nu e un fenomen prin care te ridici la înălțimea altcuiva, ci unul prin care te retragi lăsând locul liber pentru celălalt să-l ocupe în tine însuși, înlăuntrul tău.” În ceea ce poate să constituie o sinteză a punctelor de vedere ale teoreticienilor Școlii de Geneva, criticul apare ca entitate de tranziție, martor al decantărilor viziunilor, fulgurațiilor, impresiilor viabile ori inconsistente ale unor autori cărora le asigură, prin lectură și înțelegere, posibilitatea intrării într-o morfologie vie, a unei reîntrupări.

Laura Dumitrescu
Universitatea din București
laura.dumitrescu@litere.unibuc.ro

DOI: 10.62229/rst/7.1/11

Gabriela Pană Dindelegan (coord.), Rodica Zafiu, Adina Dragomirescu, Alexandru Nicolae, Adnana Boioc Apintei, *Dicționar de termeni gramaticali și concepte lingvistice conexe (DTG)*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2023, 720 p., ISBN: 978-606-096-256-4

Dicționarul de față, abreviat și pe copertă *DTG*, răspunde unei nevoi în lingvistica românească, anume aceea de a aduce la zi și de a explica, într-o manieră modernă, terminologia folosită în gramatică, în înțelesul ei mai larg (însă cu accent pe sintaxă și pe morfologie), abordând tangențial și termeni din subdomeniul lingvistice conexe gramaticii sau cu care gramatica se împletește (fonologie, morfofonologie, analiza discursului etc.). Cele 720 de pagini sunt structurate după cum urmează: *Introducere* (patru pagini), *Abrevieri și convenții* (două pagini), corpul propriu-zis al dicționarului (664 de pagini), apoi *Sigle* (o pagină), *Bibliografie* (34 de pagini) și un *Inventar de termeni* (zece pagini). Lucrarea de față nu are o tablă de materii.

Din partea introductivă aflăm că *DTG* a fost necesar la un sfert de veac de la apariția *Dicționarului de științe ale limbii* (*DSL*), publicat în 1997 la Editura Științifică, cu o a doua ediție la Editura Nemira în 2001, republicată în 2005, avându-le ca autoare pe Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călărășu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș și Gabriela Pană Dindelegan – dicționar ce a reprezentat un adevărat punct de referință în abordarea terminologiei lingvistice, cu explicații care au în centru mai ales fenomenele din limba română. Față de *DSL*, *DTG* completează și (re)înnoiește, autorii prezentând elementele de continuitate și de noutate în primele pagini ale lucrării de față. Dicționarul de față are 1310 termeni-titlu, dintre care 332 de intrări noi, iar bibliografia este impresionantă, actuală și actualizată (cu lucrări din lingvistica românească și internațională).

Ca elemente de continuitate cu *DSL*, autorii au inclus ca intrări în dicționar concepte speciale de terminologie gramaticală (categoria cea mai numeroasă) și articole de tip

enciclopedic (mai puțin frecvente, dar reprezentative pentru o mai bună înțelegere a domeniului lingvisticii, în ansamblu). De asemenea, au păstrat organizarea internă a articolelor, distingând între termeni cu mai multe (sub)utilizări (termeni omonimi, utilizări substantivale și/sau adjectivale etc.) și făcând trimiteri în cazul sinonimiei (inclusiv parțiale).

Neavând neapărat caracter „normativ”, este important de precizat că DTG – mai ales în cazul termenilor din teoriile mai noi sau pentru care inventarul de termeni se completează continuu – nu impune, ci sugerează sau consemnează (cu toate trimiterile bibliografice necesare) utilizările anumitor termeni. Reținem însă că dicționarul are și o dimensiune istorică/diacronică, reluând termeni cunoscuți în tradiția gramaticală românească, la care se adaugă termeni noi, fie traduși, fie, uneori, preluați integral din limba de origine (engleza). Dintre termenii mai vechi, cei care sunt și acum în uz, cu sensuri schimbate și/sau completate, sunt martori ai evoluției disciplinei lingvistice în sine.

Ca elemente de noutate, autorii au marcat intrările noi (față de DSL) cu semnul „+” la umărul drept al cuvântului-titlu. Intrările noi se justifică având în vedere distanța dintre cele două dicționare (un sfert de secol), timp în care au apărut concepte noi și/sau teoria gramaticală a avansat (de exemplu: FLOTANT⁺, FOCALIZATOR⁺, MODIFICARE⁺, PREDICTIBILITATE⁺, SITUATIV⁺). Tot un element de noutate este includerea unor subdiviziuni și aspecte noi, ca rezultat al detalierei descrierii gramaticale, precum și a unei multitudini de subsensuri pentru termenii mai vechi. Abuzul de inițiale majuscule pentru denumirea de principii și de teorii este explicat de autori prin funcția simbolică a majusculei pentru identificarea numelor proprii.

De asemenea, au fost inerente modificările și precizările noi de conținut, precum și anumite rectificări de redactare și alte erori minore. Autorii precizează că, față de DSL, toți termenii comuni celor două dicționare au fost rescriși integral, mai puțin cei semnați în DSL de Gabriela Pană Dindelegan, care se regăsesc în DTG fie identic (dacă nu s-au impus modificări), fie cu schimbări și/sau completări, mai mici sau mai mari, motivate de trecerea timpului dintre cele două lucrări de referință. De altfel, dintre autorii celor două dicționare (DTG și DSL), numai Gabriela Pană Dindelegan a participat la ambele lucrări, la dicționarul de față având și calitatea de coordonatoare.

Autorii DTG fac parte din generații foarte diferite (în ordinea trecută pe coperta cărții) și sunt colegi la Departamentul de gramatică al Institutului de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti” al Academiei Române, fiind uniți de preocuparea constantă pentru cercetarea gramaticală. Volumul de față are caracter colectiv, drept care, deși uneori este previzibil pentru cei (mai) familiarizați cu publicațiile autorilor, articolele de dicționar nu sunt semnate.

În concluzie, prezentul *Dicționar de termeni gramaticali și concepte lingvistice conexe (DTG)* scris de Gabriela Pană Dindelegan (coord.), Rodica Zafiu, Adina Dragomirescu, Alexandru Nicolae și Adnana Boioc Apintei este o lucrare actuală, modernă, necesară, redactată clar și elegant, cu maximă rigoare științifică, dovedind o excepțională capacitate de sinteză și de analiză. Publicul-țintă al acestui dicționar îl reprezintă studenții la filologie (de la orice ciclu: licență, masterat, doctorat) sau cercetători (la început de drum sau, dimpotrivă, mai experimentați), inclusiv din străinătate și care doresc să publice în lucrări de lingvistică în limba română. Nu este neapărat o lucrare destinată publicului larg, deși, cu o minimă inițiere, dicționarul poate fi parcurs.

Lucrarea este realizată în condiții tehnice excelente, cu un format al paginii optim, ceea ce face ca dicționarul să poate fi citit cu ușurință. Apreciem, în mod deosebit, faptul că nu a primat „economia de spațiu”, paginile fiind aerisite, ușor de parcurs. Dată fiind amploarea lucrării, considerăm că, de principiu, nu se poate citi „dintr-o suflare”, dar poate fi consultată și parcursă ori de câte ori este nevoie. Cu un minim bagaj prealabil, DTG poate fi considerat și un „manual de gramatică”, mai ales dacă, plecând de la un anumit concept (general), se consultă trimerile la alți termeni.

Ionuț Geană

Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti” al Academiei Române/
Universitatea din București
ionut.geana@litere.unibuc.ro

DOI: 10.62229/rst/7.1/12

Cristina Valentina Dafinoiu, *Anatomia și fiziologia omului. Manual de limbaj medical pentru studenții străini din anul pregătitor*, Ovidius University Press, Constanța, 2023, 175 p., ISBN: 978-606-060-069-5

În cadrul cursurilor de limba română pentru studenții străini din Anul pregătitor, predarea limbajelor de specialitate poate reprezenta o provocare pentru cadrele didactice. Deseori, grupele sunt formate din studenți care diferă între ei la nivelul competențelor de comunicare în limba română și la nivelul cunoștințelor de specialitate. Cursurile de limbaje specializate se desfășoară pe parcursul unui singur semestru, timp în care studenții trebuie să acumuleze un volum mare de informații și să-și perfecționeze cunoștințele de limba română pentru a atinge cel puțin nivelul B1, conform Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi. Nu este surprinzător faptul că mulți studenți se pot simți descurajați de sarcinile complexe de lucru pe care le au de îndeplinit într-un timp relativ scurt. Din această perspectivă, este important ca profesorii să aibă la dispoziție o gamă variată de resurse didactice pentru predarea limbajelor specializate. În acest mod, profesorii pot selecta texte și exerciții potrivite nivelului grupei de cursanți și intereselor acestora, pot recomanda exerciții pentru teme suplimentare și pot lucra diferențiat, chiar în cadrul aceleiași grupe.

Noul manual al Cristinei Valentina Dafinoiu, cadru didactic la Universitatea „Ovidius” din Constanța, îmbogățește seria resurselor disponibile pentru predarea limbajului de anatomie către studenții străini din Anul pregătitor de la profilul Științe medicale. După știința noastră, acesta este primul manual de limbaj românesc specializat apărut la editura universității constănțene, ceea ce indică o creștere a interesului studenților străini din această universitate pentru profilul medical.

Cuprinsul este format din șapte unități de învățare, organizate în trei secțiuni. Primele două unități, „Obiectul de studiu al anatomiei și fiziologiei omului” și „Corpul uman: organe, sisteme, funcții. De la celulă la un organism complex” formează secțiunea introductivă în studiul anatomiei. Din cea de-a doua secțiune, „Funcțiile de nutriție”, fac parte unitățile de la 3 la 6: „Sistemul digestiv și digestia”, „Sistemul circulator și circulația”,